

FILM- INSTRUKTØR -KEND DINE RETTIGHEDER

- En guide til løn, værker,
visninger og alt det andet,
du gør klogt i at kende til



Kære kollega Vi har lavet denne rettighedsguide til dig! Det har vi, fordi film- og medieverdenen er styret af rettigheder. En instruktør, der vil skabe sig en karriere på et økonomisk stærkt fundament og have kunstnerisk frihed, skal forholde sig aktivt til sine rettigheder.

FORORD

Rettigheder er et meget bredt begreb og kan være svære at forstå for både den debuterende instruktør og den erfarne. Men rettigheder er mindst lige så vigtige at forholde sig til, når man skal lave en film, som løn, arbejdsvilkår og filmens samlede økonomi. At nedprioritere sine rettigheder kan potentielt betyde, at man skyder sig selv i foden.

Danske Filminstruktørers jurister hjælper medlemmerne med juridisk rådgivning om bl.a. rettigheder. Udover juridisk rådgivning afholder vi jævnligt medlemsarrangementer, herunder om filmens økonomi.

Selvom filmens økonomi som udgangspunkt er producentens ansvarsområde, vil du stå meget stærkt i forhold til at få størst udbytte af filmens budget, hvis du forstår, hvordan filmens økonomi er skruet sammen. Hvis du vil have indflydelse på, hvordan din film laves, kan viden om film-økonomi ikke undervurderes. Derfor håber vi og regner med, at en instruktør tilegner sig grundlæggende viden om filmens økonomi, både budgettering, finansiering og indtægtsmodeller.

Vi står i et nyt medielandskab, hvor ingen ved, hvor mange forskellige steder en film i fremtiden kan generere indtægter. Derfor er det meget vigtigt at tage ansvar og kæmpe for sine rettigheder. Vi hører for tiden om buy-out-aftaler, hvor en producent eller investor tilbyder en instruktør et højt honorar for til gengæld at frasige sig alle sine rettigheder. Men selvom det kan lunde at få et højt honorar, må man som instruktør forholde sig til den mulige situation, hvor ens film eller tv-serie pludselig bliver en stor succes. Bliver en instruktør pludselig meget succesfuld, vil dennes bagkatalog af film med et trylleslag kunne blive mange penge værd. Har man valgt at afstå sine rettigheder, har man også frasagt sig muligheden for at få del i sin films fremtidige indtægter.

Den amerikanske instruktør Steven Soderbergh siger om rettigheder: "Use them or loose them", og det betyder, at hvis man ikke udnytter sine rettigheder, så udhules de over tid. At forholde sig til sine rettigheder er at tage ansvar for sit arbejdsliv på den lange bane. Med denne rettighedsguide håber vi at kunne give jer viden og opmuntring til at kæmpe for jeres rettigheder.

Tusind tak til vores fantastiske jurist Lars Kragh, der har brugt tid og kræfter på at beskrive vores rettigheder.

Christina Rosendahl, formand
Klaus Kjeldsen, næstformand

SÅDAN BRUGER DU GUIDEN:

I denne guide deler vi i Danske Filminstruktører ud af vores viden om rettigheder i filmverdenen.

Brug guiden til at slå op i eller læs den fra ende til anden. Vores mål er at gøre dig klogere på de forskellige betydninger af rettigheder, og hvad du med rimelighed kan kræve, når du står over for et nyt projekt.

Er du medlem af Danske Filminstruktører, kan du også altid kontakte vores juridiske konsulenter, hvis du fx har spørgsmål til dine rettigheder og kontrakter – både i forbindelse med instruktion og manuskript.

INDHOLD:

01 HVAD ER RETTIGHEDER?	S. 6
02 IDÉER OG VÆRKER	S. 8
03 NÅR INSTRUKTØRERN OGSÅ ER FORFATTER	S. 10
04 PRODUCENTENS ROLLE OG ANSVAR	S. 12
05 FINAL CUT	S. 14
06 LØN	S. 16
07 EGENINVEST – MEDEJERSKAB TIL FILMEN	S. 20
08 ROYALTY	S. 22
09 REMAKES, SEQUALS MV.	S. 24
10 VISNINGER I TV	S. 26
11 CONTINGENCY/BUDGETUSIKKERHEDSMARGIN	S. 28
12 FESTIVALER OG PRISER	S. 30
13 KREDITERING	S. 32
14 RETTIGHEDER KAN SKIFTE HÆNDER	S. 34
15 OVERDRAGELSE AF PROJEKTER	S. 36

01 HVAD ER RETTIGHEDER?

Hvad er rettigheder? Ordet bruges af de fleste i mediebranchen, men det kan være en udfordring præcist at definere og forstå, hvad begrebet dækker over. Sandheden er, at "rettigheder" dækker over rigtig mange forskellige begreber. Det kan blandt andet betyde:

- Hvor store royalties får jeg?
- Hvor meget af filmen ejer jeg?
- Ejer jeg idéen og konceptet til min film?
- Har jeg ret til betaling, hvis nogen vil lave et remake af filmen?
- Hvem bestemmer, hvordan filmen skal se ud?
- Hvem bestemmer, hvem der skal klippe min film eller lave musikken?
- Hvem bestemmer, hvor filmen skal/må vises henne?
- Hvordan skal jeg krediteres?
- Har jeg ret til at få udbetalt rettighedsmidler fra Copydan m.fl.?

I guiden vil vi komme rundt om alt det ovenstående – med en enkelt undtagelse. Vi behandler ikke de såkaldte "Copydan-midler", dvs. de rettighedspenge, som instruktører får udbetalt via Danske Filminstruktører. Disse rettighedsmidler indeholder bl.a. betaling for YouSees og andre tv-udbyderes brug af værkerne på det danske kabelnet (det såkaldte "kabelretransmissionsvederlag") samt brug af deres værker på skoler mv. Hvad angår disse Copydan-midler, så henviser vi til www.copydan.dk og vores hjemmeside www.filmdir.dk, hvor du kan finde en FAQ med de oftest stillede spørgsmål og svar til udbetaling af Copydan-midler.

Guiden omfatter både dokumentarfilm, spillefilm og tv-serier. Animationsfilm vil være omfattet af begrebet spillefilm, medmindre andet er angivet. Serier til streamingtjenester vil være omfattet af begrebet tv-serier, medmindre andet er angivet.

God læselyst!

DFI er en forkortelse for Det Danske Filminstitut. Se mere på www.dfi.dk, hvor du også kan se, hvilke projekter og instruktører, der løbende modtager støtte.

02 IDÉER OG VÆRKER

Selve grundidéen til en film, serie eller andet er som udgangspunkt ikke beskyttet i henhold til ophavsretsloven. Det betyder, at enhver, der hører om din idé, gerne må kopiere den og bruge den, som de vil (det er altså ikke at stjæle). Men i takt med at du udvikler, konceptuerer og manifesterer din idé, så bliver den langsomt beskyttet af ophavsretsloven. Men det kræver, at du tilføjer noget originalt til din idé og skriver det ned – eller filmer det:

EKSEMPEL 1:

Du vil lave en film om en mand, der møder en kvinde i Rom og forelsker sig. På trods af kvaler, får han hende til sidst. Det er din grundidé, og den er ikke beskyttet.

EKSEMPEL 2:

Du beskriver på én side grundridset af en kærlighedshistorie om med- og modgang. Selvom der indgår visse originale momenter, så er idéen formentlig stadig ikke udviklet nok til at være beskyttet.

EKSEMPEL 3:

Du beskriver over ti sider en ret detaljeret kærlighedshistorie med indgangsvinkel, koncept, karakterbeskrivelser, navne, locations, vendepunkter mv. Nu begynder det skrevne ord at svare til de billeder, du har inde i hovedet, og nu har du (formentlig) skabt et værk, som er beskyttet. Dvs. en anden må ikke læse din historie og indspille den samme film, som du har beskrevet.

DIN IDÉ ER BESKYTTET, NÅR DEN BLIVER ET VÆRK

Når din idé på den måde er blevet til et "værk", så er værket beskyttet uden videre, og andre må ikke bruge eller kopiere det – medmindre du giver tilladelse til det.

Når du først gennemfører egentlige indspilninger (testscener, pilot, egentlige optagelser mv.), så er der ingen tvivl om, at optagelserne er beskyttede. At optagelserne er beskyttede betyder både, at ingen andre må bruge selve de optagelser, du har lavet, i deres værker, og at de ikke må kopiere scenerne. Andre må naturligvis gerne lade sig inspirere (det gør alle hele tiden), men de må ikke slavisk lave kopi-scener, som ud fra en samlet vurdering minder for meget om dine scener/optagelser.

Når du har lavet egentlige optagelser, så vær opmærksom på, at der nu kan være andre, som du deler rettighederne med, først og fremmest fotografen. Det er derfor vigtigt, at der er styr på de indbyrdes aftaler. Dette er en produceropgave.

03 NÅR INSTRUKTØREN OGSÅ ER FORFATTER

Mange instruktører er med i manuskriptfasen. Instruktøren skriver oftest selv manuskriptet/drejebogen til dokumentarfilm og er dermed uden videre både instruktør og forfatter.

For spillefilm og tv-serier er det lidt mere flydende; det, at du har lavet en pitch over for nogen til en produktion, gør dig ikke til forfatter. Du kan få en "efter idé af ..." kreditering, men vær opmærksom på, at en idé-kreditering ikke i sig selv giver ret til royalties (løbende efterfølgende betaling, som er afhængig af distributionen, se mere på side 22). Normalt vil du kun få royalties, hvis du også skriver med på manuskriptet eller er med til at instruere.

At du løbende bidrager med input til manuskriptet og foreslår ændringer, gør dig heller ikke til forfatter. Det er udviklingsarbejde, som man bør have betaling for, men det giver ikke adgang til hverken royalties eller kreditering (retten til at få sit navn anført som forfatter i forbindelse med filmen/tv-serien, se side 32).

Hvis du er med i skrivefasen, bliver du først forfatter, hvis du "sidder med ved tasterne" og skriver i selve manuskriptet.

Hvis skrivefasen udvikler sig sådan, at du ender med at skrive længere passager i manuskriptet – eller du ender med at lave en egentlig gennemskrivning af forfatterens udkast til manus – så er det vigtigt, at du tager en snak med din producer og (med)forfatter om, hvordan I fordeler manuskriptonorar, royalties osv.

Hvis der er en producer tilknyttet, så er det en produceropgave at sørge for, at der kommer styr på fordelingen, men tag gerne Danske Filminstruktører med på råd.

FASER I IDÉUDVIKLING OG SKRIVEPROCES

På større projekter – specielt spillefilm – er der ofte flere faser i idéudviklingen og skriveprocessen. Den mest klassiske – og den, som bruges i Dramatikerforbundets overenskomst med Producentforeningen inden for spillefilm – er: Synopsis – Treatment – Manuskript. Forud herfor findes dog ofte en pitch/et idéoplæg, og de enkelte faser kan oftest karakteriseres på følgende vis:

KORT PITCH	Kort præsentation af den grundlæggende idé: "Elevatorpitchen".	Oftest ikke beskyttet, dvs. alle andre må frit bruge samme idé.
LÆNGERE PITCH/IDÉOPLÆG	Din mere detaljerede idé, måske med karakterer, historiens grundtræk, retning, tema, genre mv.	Vil ofte være beskyttet mod en slavisk kopiering i den udstrækning, at man "kan se filmen for sig" – men det varierer.
SYNOPSIS	Skelettet til historien i grove træk med den overordnede struktur, hovedmomenter, aktinddeling mv.	Vil næsten altid være beskyttet, i den udstrækning, at man "kan se filmen for sig".
TREATMENT	Skelet med kød på, dvs. historien scene for scene fra start til slut, dog uden replikker	Beskyttet
MANUSKRIFT	Den fulde fortælling med replikker	Beskyttet

I afsnittet IDÉER OG VÆRKER på side 8 gav vi tre eksempler på forskellige niveauer af en idéudvikling. Eksempel 1 og 2 må anses for at være idé-fasen, som ikke er beskyttet, og først i eksempel 3 er vi ovre i noget som er, eller kan sidestilles med, en længere pitch eller en synopsis.

Det vil altid være en konkret vurdering, om noget er beskyttet – og der kan sagtens arbejdes og tænkes i andre faser eller former og mellemfaser/former. Hvis de berørte parter og deres rådgivere ikke kan blive enige, vil det i sidste ende være domstolene, der afgør, om noget er beskyttet eller ej.

VIRKELIGE HÆNDELSER

Vær også opmærksom på, at ingen kan tage "patent" på virkelige hændelser ved at skrive dem ned. Kun de originale og dramatiske tilføjelser til historiens gang kan være beskyttet. Resten tilhører det såkaldte "public domain", som alle må bruge. Der er f.eks. lavet mange dokumentarfilm med næsten samme grundkerne af indhold om f.eks. Beatles, og de kan fint eksistere side om side. På samme vis har alle lov til at bruge historiske momenter i deres spillefilm og tv-serier, så længe den samlede filmiske fremtræden ikke ligger alt for tæt på hinanden. Tænk blot på, hvor forskelligt f.eks. Jesu liv og den hellige gral bruges og fremstilles i f.eks. "Life of Brian" og "Jagten på den forsvundne skat" overfor f.eks. "The Last Temptation of Christ" og "The Passion of the Christ". De to sidstnævnte film er samtidig eksempler på, at visse scener faktisk kan ligge hinanden meget nær, men at dette er tilladeligt, hvis det handler om at gengive historiske begivenheder.

FÅ STYR PÅ DE INDBYRDES AFTALER

Hvis I er flere om at skabe et værk, er det meget vigtigt at få styr på de indbyrdes aftaler mellem jer. I skal aftale, hvem der bidrager som egentlige ophavsmænd: forfatter(e) (som bør få royalties i manusaftalen), udviklende instruktør (som bør få royalties via instruktørkontrakten), og hvem der "kun" bidrager som konsulent (der alene plejer at få kontant betaling).

04 PRODUCENTENS ROLLE OG ANSVAR

Producenter/producere indtager en central rolle i filmfrembringelsen. Ligesom instruktøren bør have det kunstneriske ansvar for alle spillefilm og dokumentarfilm (se afsnittet FINAL CUT side 14), så har producenten altid det overordnede økonomiske og administrative ansvar.

I daglig tale bruges ordene ”producent” og ”producer” ofte i flæng og som synonymmer. I filmsammenhæng er den korrekte sondring dog, at producenten er det selskab (oftest et aktie- eller anpartsselskab), som formelt juridisk bærer det økonomiske og administrative ansvar for en given produktion, mens produceren er den person, som er ansat hos producenten til at varetage dette daglige ansvar. Instruktører ansættes således juridisk set af producenten, som er repræsenteret ved produceren.

HVORNÅR SKAL DU BRUGE EN PRODUCENT

At have en ekstern producent er et krav ved næsten alle DFI-støttede projekter, der går i produktion, da producenten skal være garant for, at den offentlige støtte (og anden finansiering) bruges korrekt, og at der aflægges regnskab og afregnes royalties mv. Dette indebærer, at det oftest kun er på mindre projekter uden DFI-støtte, at man kan overveje at være sin egen producent. DFI kan dog dispensere fra kravet om, at instruktør og producent ikke er den samme person, men det kræver oftest, at instruktøren har producenterfaring fra tidligere projekter. På samme vis kan det indimellem lade sig gøre, at instruktørens eget firma bliver udførende producent, men på betingelse af, at der ansættes en erfaren producer udefra. Man skal dog være opmærksom på, at en sådan løsning indebærer, at instruktørens firma vil komme til at bære ansvaret for at finansieringen og budgettet holder. Dvs. at instruktørens firma står tilbage med regningen, hvis økonomien skrider. Tag Danske Filminstruktører med på råd, hvis du ønsker at være producent eller co-producent.

Vær i øvrigt opmærksom på, at DFI ikke stiller krav om, at du skal have tilknyttet en producent, hvis du på et fiktionsprojekt kun skal søge manusstøtte. Tilsvarende stiller DFI ikke krav om en tilknyttet producent, hvis du på et dokumentarprojekt kun ønsker at søge udviklingsstøtte til manus eller research. Ved al øvrig udviklingsstøtte og produktionsstøtte vil det som altovervejende hovedregel være et krav fra DFI, at der er en ekstern producent. Reglerne ændres dog indimellem, så hold øje med DFI's hjemmeside, eller tilmeld dig deres nyhedsbreve. I skrivende stund kører DFI f.eks. en forsøgsordning, hvor instruktører – uden krav om en tilknyttet producent – kan støttes med kr. 25.000-50.000 til tidlig idéudvikling.

Du kan læse mere om DFI's krav og rammerne for din produktion i selve støttevilkårene for den produktionstype, der er aktuel for dig. Du finder støttevilkårene på www.dfi.dk under ”Branche og Støtte”. Vælg ”Støtte” og derefter den støtteordning, som din produktion falder ind under. Når du har valgt den relevante støtteordning, kan du finde links til støttevilkår, vejledninger mv. i højre side.

PRODUCENTEN OG DINE UDNYTTESRETTIGHEDER

For at en producent kan opnå støtte fra DFI og fonde mv., skal producenten skrive under på, at vedkommende har overtaget udnyttelsesretten til filmen (eksemplar-fremstilling og offentliggørelse). Dette er grunden til, at producenten skal have overdraget dine udnyttelsesrettigheder. En sådan overdragelse er en grundkerne i det danske støttesystem! Men det skal naturligvis skrives korrekt i instruktøraftalen, og det skal ske mod den rette betaling, både i form af løn og royalties. Det kan Danske Filminstruktører hjælpe dig med.

05 FINAL CUT

I Danmark har vi tradition for, at en instruktør har final cut på både dokumentarfilm og spillefilm. For tv-serier er det lidt mere nuanceret, idet der oftest vil være en tv-station, som i kraft af sin finansiering vil skulle godkende produktionen.

Hvis du har final cut, betyder det, at du bestemmer, hvordan filmen ultimativt skal tage sig ud i sin endelige version, og at ingen andre end dig må lave om i klipningen, lyden, musikken osv., efter at du er færdig med den. I kontrakter beskrives final cut oftest ved at skrive, at instruktøren har "det overordnede kunstneriske ansvar for filmen". Hvis denne sætning står i din kontrakt, så har du final cut.

UNDTAGELSER TIL FINAL CUT

Pas på, hvis der andre steder i kontrakten står noget om, at der efterfølgende kan laves om i filmen uden instruktørens accept. Som udgangspunkt er det eneste, man må acceptere, at lokale censurregler nødvendiggør sløring eller korte klip, der tages ud, ligesom man i sjældne tilfælde må acceptere pan-scannede/croppede versioner (sorte kanter foroven og forneden og komprimering af formatet), hvis filmen skal kunne vises i lande, der bruger dette format (hovedsageligt Sydamerika). I Danmark vil dette anses som en droit moral-krænkelse og finder derfor ikke sted. En "droit moral"-krænkelse betyder, at dine grundlæggende kunstneriske rettigheder i op-havsretslovens § 3 er blevet brudt.

DET KUNSTNERISKE ANSVAR OG PRODUCENTEN

Hvis du har det kunstneriske ansvar (final cut), er det også dit ansvar at vælge skuespillerne, komponist, øvrig musik, grading, hovedfunktioner på det tekniske hold (klipper, fotograf) osv., men for en sikkerheds skyld bør dette skrives udtrykkeligt i kontrakten.

Dit final cut skal naturligvis udøves med respekt for manuskriptet og de økonomiske rammer. Specielt økonomien sætter ofte visse grænser, og dette kan give anledning til store diskussioner med producenten. Det er helt normalt at sparre med sin producent undervejs, også om de kunstneriske valg – men opstår der meget store uenigheder, så kontakt Danske Filminstruktører.

DU HAR IKKE FINAL CUT PÅ FILMENS TRAILER/PLAKAT

Vær i øvrigt opmærksom på, at langt de fleste filmdistributører stiller krav om, at de skal have ret til at godkende eller ligefrem udfærdige filmens trailer/plakat, hvis de skal distribuere filmen. Derfor vil man som instruktør sjældent have mulighed for at bestemme den endelige udformning af traileren/plakaten, hvis man ønsker en bred distribution. Oftest får man lavet en trailer/plakat, som alle er tilfredse med, men tal med din producent og Danske Filminstruktører tidligt i forløbet, hvis du mener, at dit projekt kræver en helt særlig trailer/markedsføring/distributionsform. Så kan det evt. skrives direkte ind i din kontrakt.

"Instruktøren har det overordnede kunstneriske ansvar." Hvis denne sætning står i din kontrakt, har du final cut. Og så er det dig, der bestemmer, hvordan produktionen ultimativt skal tage sig ud.

06 LØN

Det er naturligvis meget vigtigt, at du får den rette løn for dit arbejde. Men hvad, der er den rette løn, kan være meget forskelligt. Det afhænger af hvilken type produktion, der er tale om. Herudover spiller en række andre faktorer ind. Nogle af de vigtigste faktorer er:

- Filmens/tv-seriens budget.
- Antallet af arbejdsuger (udvikling, forberedelse, optagelse, efterarbejde).
- Filmens/tv-seriens kommercielle potentiale.
- Instruktørens CV (debutant/rutineret, hidtidige arbejde og løn).
- Er instruktøren kommet til producenten med idéen? Er den allerede udviklet et stykke vej?

Det eneste område, hvor lønnen ligger fast, er på interne dramaproduktioner hos DR. På sådanne produktioner fremgår den ugentlige standardløn af overenskomsten mellem Danske Filminstruktører og DR. Overenskomsten ligger på vores hjemmeside www.filmdir.dk. I praksis er der desværre ingen instruktører, der modtager en højere løn end standardlønnen.

Der er ingen overenskomst for spillefilm, dokumentarfilm og eksternt producerede tv-serier. Så her er lønnen altid op til fri forhandling.

LØN FOR FORSKELLIGE TYPER AF FILM

1. For spillefilm bruger Danske Filminstruktører som rettesnor, at en instruktørs løn generelt ikke bør ligge under 3-4 % af budgettet, dog med visse nedre og øvre grænser, som er flydende og afhænger af førnævnte faktorer.

2. For tv-serier vil producenten som regel have et ønske om, at instruktørerne får (næsten) samme løn, bortset fra den konceptuerende instruktør, som oftest både får en særlig løn for selve det forudgående konceptueringsarbejde og også en højere løn under optagelserne. Det er mest almindeligt at aftale en løn baseret på én ugesats for forberedelse (pre-produktion) og efterarbejde (postproduktion) og så en højere ugeløn under optagelserne.

3. For dokumentarfilm er budgetterne oftest meget lavere end på spillefilm, og dermed er instruktørlønningerne det også. Herudover er det meget forskelligt, om der aftales en klumsum (samlet betaling uanset tidsforbrug) for al arbejde på filmen, eller om man aftaler en ugeløn (som er den samme hele vejen igennem projektet). Uanset hvordan lønnen er opgjort, anbefaler Danske Filminstruktører altid, at det fremgår af kontrakten, hvad en ugeløn kan beregnes til at være. Dette er vigtigt, hvis det viser sig nødvendigt at forhandle yderligere løn til instruktøren, f.eks. hvis tidsplanen overskrides og/eller der fremkommer yderligere finansiering.

4. Animationsfilm og -serier er som regel meget dyre at lave, fordi denne type film som oftest tager længere tid. Dette kan være med til at presse lønnen ned. Til gengæld har animationsfilm rig mulighed for at få et liv i hele verden, hvis den bliver dubbet til andre sprog. Derfor er det vigtigt at få en fornuftig aftale om andelen af sådanne indtægter. Se afsnittet om ROYALTY side 22.

Kun på DR-serier er der tariffer for instruktørens arbejde. På alle andre produktioner er der fri forhandling.



SÅDAN KAN DU MODTAGE BETALING

Der er tre måder at modtage betaling på: A-løn, B-honorar eller på regning. De har hver sine fordele og ulemper. Hvis du er i tvivl om, hvad der er bedst for dig, så kontakt Danske Filminstruktører, eller få din producer til at kontakte os for at tale om mulighederne.

1. Hvis du ansættes som **lønmodtager (A-løn)**, skal producenten indeholde skat mv. (A-skat, arbejdsmarkedsbidrag osv.), og du er i henhold til ferieloven berettiget til 12,5 % i feriepenge oveni lønnen.
2. Hvis du er **honoraransat (B-honorar)**, får du hele beløbet udbetalt, men producenten indberetter honoraret til SKAT, som efterfølgende opkræver skatten (B-skat). B-honorarer giver ikke ret til feriepenge oveni, så det skal du huske at få med i selve grundhonoraret. Instruktørlønninger udbetales yderst sjældent som B-honorarer, og du kan normalt kun få B-honorar, hvis du fungerer som forfatter eller konsulent.
3. Hvis du har et **firma (personligt ejet, ApS eller andet)**, kan du ofte vælge at "arbejde på regning". Dvs. at du fakturerer for dit arbejde. Juridisk set bliver du dermed ikke personligt ansat, men dit firma bliver antaget som en leverandør af instruktørydelser til producenten. Dette indebærer, at du selv skal sørge for at lægge penge til side til feriepenge og pension. Ligesom du selv skal betale skat af dit firmas overskud, når året er omme. Hvis man aftaler et beløb, der skal faktureres, så vil man normalt gå ud fra, at eventuel moms kommer oveni. Men det bør fremgå af kontrakten for en sikkerheds skyld.

HUSK PENSIONEN

Danske Filminstruktører arbejder altid for, at instruktører, oven i løn og feriepenge, modtager pension, men det kan ofte være svært at opnå. På DFI-støttede projekter accepterer DFI dog ved budgetgodkendelsen for dokumentarfilm op til 21 % i såkaldte sociale ydelser, dvs. i samlede feriepenge, pension mv., og op til 23 % for spillefilm. Spørg altid til sociale ydelser, hvis du taler om løn med din producent og ikke har Danske Filminstruktører indover.

HVIS DIN FILM BLIVER LACT NED

Hvis din film bliver "lagt ned" undervejs i processen, kan det have betydning for din løn. Hvis filmen er greenlightet og optagelserne i gang, bør din kontrakt sikre dig fuld betaling for udført arbejde og dertil en kompensation på 50-100 % af det fremtidige arbejde, som du går glip af. Dog gælder der særlige regler, hvis nedlægningen skyldes force majeure (udfrakommende uforudsigelige begivenheder). Ved force majeure er det sjældent, at man kan få yderligere betaling.

Hvis filmen lægges ned inden finansieringen er på plads (dvs. inden greenlight), vil du oftest kun have krav på betaling for den forudgående udvikling af filmen. Dette fremgår oftest af selve instruktørkontrakten med ordene: "Aftalen indgås på betingelse af tilvejebringelse af filmens finansiering". Det er producentens opgave at beslutte, hvornår der er rejst tilstrækkelig finansiering til, at filmen sættes i produktion.

FORSIKRING TIL FILMPRODUKTION

Hvis du arbejder på A-løn, vil du automatisk være dækket af producentens arbejdsgiverforsikring. Hvis du fakturerer, så er det vigtigt at have for øje, at du selv skal sørge for at være forsikret. Dette gælder både egen arbejdsskade-/ulykkesforsikring (hvis du kommer til skade) og ansvarsforsikring (hvis din instruktion medfører et uheld). De fleste forsikringsselskaber tilbyder forsikringer, der er skræddersyede til filmproduktion.

Medlemmer af Danske Filminstruktører har i øvrigt mulighed for at tegne en fordelagtig ulykkesforsikring hos Codan. Forsikringen dækker 24 timer i døgnet i hele verden og omfatter både ulykker i fritiden og arbejdsulykker, uanset om man er ansat eller har eget firma. Læs mere herom på vores hjemmeside under medlemsfordele.

HVIS PRODUCENTEN GÅR KONKURS

Heldigvis er det sjældent, at danske filmproducenter går konkurs. Du skal dog være opmærksom på, at kun hvis du er ansat på A-løn, vil du kunne få dækket din løn af Lønmodtagernes Garantifond, i tilfælde af at din producent går konkurs. Hvis du fakturerer, er du ikke dækket af Lønmodtagernes Garantifond, hvis din producent måtte gå konkurs, inden du har modtaget din fulde betaling. I så tilfælde skal du anmelde dit krav i konkursboet, og det kan Danske Filminstruktører hjælpe dig med. Det er dog de færreste konkursboer, som ender med at have penge til at udbetale mere end 10-15 % af kravet – om noget overhovedet.

07 EGENINVEST – MEDEJERSKAB TIL FILMEN

Egeninvest (eller "egen investering") er udtryk for, at du får en ejerandel af filmens private investering. Derfor kaldes egeninvest også tit "medejerskab til filmen".

At have invest/medejerskab handler udelukkende om penge og økonomi og indebærer ikke i sig selv, at man har nogen indflydelse på, hvordan filmen skal håndteres, når den er færdig; hvor den skal distribueres, markedsføres osv.

At have invest/medejerskab i en film indebærer, at du er blandt de første til at få del i indtægterne, når filmen begynder at give indtægter – også selvom filmen ikke er begyndt at give overskud. I filmjargon taler man om, at man "sidder i 1. prioritet" i filmens finansiering/tilbagebetalingsplan. I 1. prioritet sidder producent og co-producenter og eventuelle øvrige private investorer, herunder altså evt. filmens instruktør.

Selv de, der sidder i 1. prioritet, begynder dog først at få penge, når filmens 0. prioritet er dækket. 0. prioritet dækker over alle omkostninger til kopi og lancering/markedsføring. Nu om dage er kopiudgifterne ikke store, men lanceringsudgifterne kan være betydelige. Og de skal altså dækkes 100 % før investorerne – herunder en investerende instruktør – begynder at få penge.

EGENINVEST GIVER RENTER

Ud over at invest giver ret til en andel af den første indtjening, så genererer invest også renter. Disse renter begynder man dog først at få, når alle investorer har fået hver sin invest (tilbage)betalt. Renten er i øvrigt ikke én, man forhandler. Den kan udregnes automatisk alt efter, hvor stor en invest man har i forhold til de øvrige investorer og ud fra, hvad der ellers er af forpligtelser i filmens finansiering. Men det kan man tidligst udregne, når filmens fulde finansiering er på plads, og man vælger at igangsætte produktionen. Det tidspunkt hedder "greenlight".

RISIKOEN VED EGENINVEST

Det risikable ved invest er, at pengene er helt eller delvist tabt, hvis ikke filmen tjener sig hjem, hvilket nogle danske film desværre ikke gør.

I alle produktioner, som ønsker at opnå støtte fra DFI (bortset fra lowbudget-film), skal producenten have en investering i produktionen. Dvs. at producenten må afholde visse omkostninger til filmen, som producenten så først får dækket, når filmen begynder at give indtægter. Dette er med til at sikre, at producenterne generelt har et incitament til at få filmene ud i verden og tjene penge, altså få dem distribueret.

NÅR INSTRUKTØREN INVESTERER

Der kan være flere grunde til, at en instruktør enten vælger (eller bliver nødt til) at få en invest i et projekt:

- Nogle gange er der ikke tilstrækkelig finansiering i et projekt til, at instruktøren

kan få udbetalt den løn, som vedkommende bør få for sit arbejde. I så fald kan man konvertere noget af lønnen til invest.

- Andre gange har instruktøren et selvstændigt ønske om at konvertere noget af lønnen til invest, så der er flere penge at lave film for. Dette ses indimellem ved dokumentarfilm med lave budgetter.

- Det hænder også, at instruktøren anser filmen for at være så potentiel kommerciel, at instruktøren ønsker/kræver invest (frem for højere løn) for derigennem at opnå en større andel af filmens indtægter. Eller man kan lykkes med at forhandle sig til både en høj løn og en invest (som en form for bonus).

- Hos Danske Filminstruktører mener vi, at det forarbejde, man ofte har lavet på et projekt, før man finder en producent, bør anerkendes som økonomisk værdifuldt. Derfor arbejder vi på, at et sådant forarbejde kan værdisættes som en invest. Det vil kræve en konkret forhandling med producenten.

Vær opmærksom på, at hvis du har opnået en invest på et projekt, så kan du nogle gange af producenten blive tilbudt at blive "købt ud" af din invest (at få konverteret din invest til løn). F.eks. hvis projektet opnår yderligere finansiering. Hvis du får et sådant tilbud, så anbefaler vi, at du tager Danske Filminstruktører med på råd, da det vil være en helt konkret vurdering, om dette er en god idé.

HVIS PRODUCENTEN IKKE INVESTERER

Hvis en producent ikke selv har nogen invest i en film, så vil udgangspunktet ofte være, at hverken producenten eller instruktøren løber nogen (stor) økonomisk risiko. I så fald bør instruktøren få del i filmens indtægter fra først tjente krone.

Hvis du er hovedophavsmanden til en film, vil det ofte være rimeligt, at du og producenten laver en kontrakt, hvor I ligefrem deler alle nettoindtægter 50/50 (efter at eventuelle andre rettighedshavere har fået deres del). På et sådant projekt vil du kunne få din andel uden at have nogen formel invest i projektet.

Et eksempel på projekter, hvor producenten ofte ikke har nogen invest, er de projekter, som laves under DFI's lowbudget-ordninger (3 eller 6 mio. kr.). De er netop oftest fuldfinansierede af DFI, dvs. uden producentfinansiering. Derfor bør man som instruktør kunne lave en aftale, der fordeler indtægterne ligeligt mellem de skabende kræfter, dvs. instruktør, forfatter og producent. Hvordan man finder den rimeligste fordeling, er dog en meget konkret opgave, som bl.a. vil afhænge af, hvor meget hver bidrager med, og hvor meget betaling hver har modtaget undervejs i produktionen.

Henvend dig til Danske Filminstruktører, før du indgår aftale om invest på en given produktion!

08 ROYALTY

Royalty er udtryk for, at man får en procentuel andel af en produktions overskud efter at alle udgifter til kopi og lancering/markedsføring samt al privatinvest er tilbagebetalt. Derfor kaldes royalty også for overskudsdeling. Nogle kalder det også for at have "ejerskab i filmen", fordi man er med til at dele overskuddet. Men det er meget vigtigt at være opmærksom på, at det at få royalties ikke er det samme som at have en invest i filmen (se afsnittet om EGENINVEST på s. 20).

Forskellen mellem royalty og invest er, at royalty først begynder at give indtægter, når/hvis producenten og andre private investorer har fået alle sine penge tjent hjem igen, mens man som investor begynder at få penge (tilbage), så snart filmens indtægter har dækket producentens udgifter til kopi og lancering/markedsføring.

Udgifterne til kopi og lancering/markedsføring kaldes med et teknisk udtryk ofte for "udgifter i 0. prioritet", idet de optræder øverst i den standard tilbagebetalingsplan, som er en del af DFI's støttevilkår. Selve tilbagebetalingsplanen kaldes i øvrigt ofte for "waterfall", fordi pengene løber ned gennem "trapperne" i finansieringens forskellige trin ligesom et vandfald.

Du får altså først royalties, når din produktion har indtjent nok til, at alle udgifter til kopi og lancering/markedsføring er dækket, og at al privat invest er blevet tilbagebetalt. Først til den tid kan man tale om, at produktionen har givet et egentligt overskud.

At din produktion bliver solgt til flere lande eller vist meget, betyder altså ikke automatisk, at du har krav på royalty.

Royalty er ikke det samme som Copydan-rettighedsmidler mv. Dem kan du læse mere om på www.filmdir.dk og www.copydan.dk.

ROYALTY SKAL MED I DIN KONTRAKT

Royalty er kun noget, man har krav på, hvis det står i ens kontrakt. På danske produktioner bør du altid få royalty, medmindre du kun er konsulent/udvikler/assistent. Følgende størrelser er udtryk for branchekutyme, men der vil altid være tale om en konkret vurdering/forhandling:

Spillefilm:	3-20 % af overskuddet. Dog er 5-10 % mest normalt.
Dokumentarfilm:	30-50 % af overskuddet. 40-50 % er mest normalt.
Tv-serier:	Størrelsen og beregningen afhænger meget af, hvilken kanal eller platform, der er tale om.

For animationsprojekter kan der nogle gange være en særlig gunstig udsigt til opfølgende projekter på nye platforme, f.eks. spil eller merchandise. Sådanne udnyttelser kan potentielt give store indtægter, og derfor er det meget vigtigt, at du som instruktør tager Danske Filminstruktører med på råd, når du enten selv har en idé til et animationsprojekt eller skal hyres ind som instruktør til et eksisterende projekt. Vi kan være med til at forhandle nogle fornuftige royalties til dig.

For spillefilm og tv-serier ser vi oftere og oftere, at producenter prøver at stille krav om en såkaldt "producentforrentning" på mellem 10-20 %, inden de kreative kræfter får royalties. Dvs. at producenten skal have de første 10-20 % af overskuddet, før andre kan få del i overskuddet. Selvom Danske Filminstruktører anerkender, at producenter (ofte) løber en økonomisk risiko på filmproduktioner, mener vi, at royalties bør tilfalde både producent og instruktør fra første overskudskrone. Producenternes økonomiske risiko bør ikke veje tungere end instruktørens kunstneriske risiko, og derfor er Danske Filminstruktører naturligvis ikke tilhængere af sådanne producentforrentninger. Vær derfor opmærksom på dem, og tag Danske Filminstruktører med på råd.

Det er vigtigt, at det af din kontrakt fremgår, hvornår royalties skal udbetales, og at du sikres en fornuftig mulighed for at få indsigt i beregningen. Danske Filminstruktører hjælper gerne sine medlemmer med at gennemgå og tjekke royaltyopgørelserne.

09 REMAKES, SEQUALS MV.

Hvis du har udviklet et koncept eller har instrueret en film baseret på din egen oprindelige idé og dit eget manuskript, har du som udgangspunkt ret til at bestemme, om filmen eller konceptet kan udnyttes på nye måder. Dette kunne fx være gennem at sælge filmen/manuskriptet til remake i et andet land eller ved at lave en opfølger (sequel) eller en forløber (prequal). Disse rettigheder kaldes ofte for "opfølgingsrettighederne".

På samme måde vil du som udgangspunkt også have ret til at bestemme, om der f.eks. må laves et teaterstykke, et spil eller en roman på baggrund af din film. Disse rettigheder er også en form for opfølgingsrettigheder, men idet sådanne nye produktioner ofte skifter medie/udtryksform og "afleder" deres rettigheder fra din film, kaldes de ofte for "de øvrige afledte rettigheder".

OVERDRAGELSE AF RETTIGHEDER

Man plejer ikke at overdrage disse opfølgings- og afledte rettigheder på dokumentarfilm, dvs. at rettighederne forbliver hos instruktøren. Men på spillefilm og tv-serier er det mest normalt, at instruktøren overdrager alle disse rettigheder til producenten mod at få del i eventuelle indtægter fra sådanne udnyttelser.

Det er meget forskelligt, hvor meget man får i procenter, men oftest er mellem 10-20 % af nettoindtægterne normalt. Man kan også vælge at prøve at beholde disse rettigheder, men medmindre man selv er i stand til at udnytte dem, så vil det oftest være det bedste økonomisk set at overdrage dem til producenten. Derved får producenten et incitament til gennem sit netværk at arbejde for at sælge projektet videre – oftest til udlandet.

På tv-serier er det oftest kun den konceptuerende instruktør, som besidder rettigheder i forbindelse med de ovennævnte rettigheder.

Hvis I er flere om at udvikle eller finansiere et koncept for en produktion, så sørg for at få aftalt, hvem der ejer konceptet, eller om I ejer det i fællesskab.

10 VISNINGER ITV

Spille- og dokumentarfilm finansieres ofte ved, at en tv-station skyder penge i filmens tilblivelse mod at have ret til at vise den et antal gange. Hvis filmen er en DFI-støttet produktion, vil tv-stationens visningsrettigheder følge den såkaldte "standardkontrakt". Denne standardkontrakt indgås mellem producenten og DFI. Standardkontrakten fastlægger antallet af tv-stationers visninger af produktionen. DFI er ansvarlig for, at denne aftale indgås, og den er ikke til forhandling.

Penge fra tv-stationer indgår i filmens grundfinansiering – et såkaldt pre-sale. Teknisk set er det ikke en indtægt, og derfor gives der ikke royalties til instruktøren. Det samme gælder, hvis distributøren/biograferne lægger penge i filmens finansiering gennem en såkaldt minimumsgaranti – populært kaldet en "MG". Sådanne penge er reelt et forskud på forventede solgte biografbilletter, men da de indgår i selve finansieringen, kaster de ikke royalties af sig.

Hvis en tv-station vil købe flere visninger af en film – eller hvis det lykkes at sælge filmen til andre tv-stationer, efter at den er færdig – vil sådanne indtægter indgå i filmens indtægter. Hvis filmen begynder at give overskud, vil der komme royalties fra producenten til instruktøren. Altså forudsat at du har fået indgået den rigtige instruktørkontrakt.

GENUDSENDELSBETALING VED SERIER

Alt efter tv-station og type af produktion, kan der være mulighed for, at instruktøren får en personlig såkaldt genudsendelsesbetaling, hvis tv-stationen ønsker at vise serien flere gange, end kontrakten giver ret til.

Danske Filminstruktører har overenskomst med DR omkring interne dramaproduktioner på DR, og den giver instruktøren gode muligheder for genudsendelsesbetaling. På samme måde har Danske Filminstruktører en aftale med TV 2 omkring visninger, som også giver gode muligheder for genudsendelsesbetaling.

På andre tv-stationer afhænger det af en konkret forhandling at opnå genudsendelsesbetaling.

GENUDSENDELSBETALING SKAL MED I DIN KONTRAKT

Det gælder for alle tv-serier, at det er vigtigt, at instruktørkontrakten giver instruktøren ret til genudsendelsesbetaling. Tal derfor med Danske Filminstruktører så tidligt i processen som muligt – og meget gerne inden tv-stationen når at indgå en aftale med den eksterne producent, som skal lave tv-serien.

Hvis du har ret til genudsendelsesbetaling, vil det oftest være sådan, at tv-stationerne på forhånd køber flere genudsendelser på én gang. Du vil derfor oftest få dine penge i ét hug, og de dækker så flere fremtidige visninger – nogle gange fordelt over flere år.

En "MG" (minimumsgaranti) er penge, som en distributør indskyder i en films finansiering med en forventning om, at pengene tjener sig hjem gennem fremtidige salg.

Et "Presale" er oftest udtryk for, at en tv-station i ind- eller udland skyder penge i en films finansiering mod at få lov at vise filmen uden yderligere betaling, når den er færdig.

11 CONTINGENCY/BUDGET- USIKKERHEDSMARGIN

Det er et krav til alle projekter, der ønsker DFI-støtte, at der i budgettet afsættes 5-10 % til dækning af eventuelle budgetoverskridelser og uforudsete udgifter. Denne buffer kaldes *contingency* eller *budgetusikkerhedsmargin*.

En uforbrugt contingency skal ikke betales tilbage til DFI eller andre. Den bliver overflyttet som en indtægt på produktionen. Derved vil den, hvis man ikke har aftalt andet med producenten, komme de private investorer til gode. Dette vil oftest være producenten selv og eventuelle co-producenter. Men hvis du har en invest i filmen, så vil den også komme dig til gode.

I den virkelige verden er der dog sjældent uforbrugt contingency tilbage, når en film er færdig. En film kan nemt – og af mange årsager – gå over budget. Selv hvis en films optagelser bliver afsluttet indenfor budgettet, så kan det vise sig nødvendigt med mere efterarbejde i form af yderligere klippeuger, lydarbejde osv. Husk, at contingency er skabt til at blive brugt, hvis filmen kræver det!

Nogle gange kan det dog være til diskussion, om f.eks. yderligere efterarbejde er direkte nødvendigt eller ej, og i og med at uforbrugt contingency ofte (delvist) vil tilfalde producenten, så kan der i grænsetilfælde opstå et modsætningsforhold mellem producent og instruktør. Tag Danske Filminstruktører med på råd, hvis du ender i sådanne situationer, og vær også gerne på forkant med situationen ved at få indgået den rigtige aftale med din producent fra starten.

FÅ DEL I CONTINGENCY

For at give instruktøren et incitament til at holde igen med udgifterne, aftaler man indimellem, at tilbageværende contingency deles mellem producent og instruktør (50/50 eller anden konkret fordeling). Dette ses på dokumentarfilm, men desværre sjældent på spillefilm, tv-serier og animationsprojekter. Tal med Danske Filminstruktører om dine muligheder.

De penge, der ligger
"gemt" i contin-
gency, skal bruges
på produktionen,
hvis produktionen
kræver det, for at
nå det forudsatte
kunstneriske mål.

12 FESTIVALER OG PRISER

Det er normalt, at producenten skal invitere instruktøren med til A-filmfestivaler (Oscaruddelingen, Filmfestivallen i Cannes, Berlinale m.fl.), hvis filmen er i konkurrence. Dette gælder både for spillefilm, dokumentar- og animationsfilm. For tv-serier er det kun den konceptuerende instruktør, som inviteres med.

At en instruktør inviteres med betyder, at producenten lægger ud for udgifter til transport, ophold og forplejning. Om man som instruktør herudover vil kunne få betaling for sit tidsforbrug på festivaler er op til konkret forhandling. Oftest vil aflønning for promotion af filmen – inkl. mindre festivaler i begrænset omfang – være indeholdt i ens oprindelige instruktørløn. Tag gerne Danske Filminstruktører med på råd, hvis du skal deltage i en festival.

Producenten vil ofte kunne søge støtte til dækning af sådanne udgifter hos DFI, alternativt bliver de forsøgt dækket af filmens indtægter.

HVIS DU VINDER EN PRIS

Hvis en film vinder en pris, afhænger det både af instruktøraftalen og selve prisuddelingen, hvem der modtager prisen – og dermed hvem der modtager de medfølgende prispengene.

I Danmark er det branchekutyme, at prisen for ”bedste instruktion” og ”bedste film” gives ubeskåret til filmens instruktør. Hvis prisen udtrykkeligt gives for en anden funktion, fx ”bedste fotografering”, så vil prisen typisk tilfalde den pågældende funktion/person.

Danske Filminstruktører anbefaler altid, at man i instruktørkontrakten indskriver ovennævnte branchekutyme, så der ikke opstår uenighed med producenten, hvis filmen vinder en pris.

De fleste pengepræmier er skattepligtige.

13 KREDITERING

En instruktør skal ved enhver offentliggørelse eller eksemplar fremstilling af filmen/serien krediteres (navngives) som instruktør. Det samme gælder naturligvis, hvis man har haft andre funktioner, fx som forfatter eller fotograf.

Denne krediteringsret er normalt opfyldt, hvis man på tydelig vis står på for- og efterteksterne på filmen/tv-serien og på en tilhørende plakat. Hvis du herudover har særlige ønsker til kreditering, så tal med Danske Filminstruktører og/eller din producent om det. I så fald bør det indsættes direkte i din instruktøraftale.

Hvis man både har skrevet og instrueret en film/serie, så har man mulighed for at få krediteringen ”En film af ...”. Hvis der har været andre (med)forfattere til filmen, vil en sådan kreditering ifølge dansk branchekutyme kræve en aftale med dem.

Man kan ikke på forhånd afskrive sig sin ret til kreditering, men hvis projektet ender i en form, man ikke vil associeres med, har man ret til at kræve ikke at blive krediteret.

At blive krediteret (navngivet) korrekt er én af dine vigtigste rettigheder. Hvis du ikke krediteres korrekt, vil du ofte kunne kræve en økonomisk godtgørelse.

14 RETTIGHEDER KAN SKIFTE HÆNDER

Når man overdrager retten til at vise og udnytte en færdig eller igangværende film til en producent, er det også vigtigt, at producenten rent faktisk udnytter sine rettigheder. Ellers kan værket ende i skuffen.

RETTIGHEDERNE FALDER TILBAGE TIL INSTRUKTØREN

Hvis en film ikke er vist eller på anden måde udnyttet inden for tre år, vil udnyttelsesrettighederne falde fra producenten og tilbage til instruktøren. Det er lovens udgangspunkt og gælder for hver enkelt tænkelig udnyttelse/visning af filmen.

Oftentil aftaler man længere frister og forskellige frister for forskellige udnyttelser, fx at en film skal i tv indenfor 3-5 år, men måske først behøver at blive udgivet på DVD og lagt på nettet inden for 5-10 år. Fristerne kan virke lange, men de skal tage højde for, at der kan ske uforudsete ting (force majeure a la 9/11), som kan sætte alt i bero i en årrække. Fristerne bliver også løbende taget op til debat.

UDNYT FILMENS POTENTIALE BEDST MULIGT

Tal med Danske Filminstruktører, hvis du vil forsøge at sikre dig, at din film bliver udnyttet bedst muligt i alle medier. Hvis I er flere om at lave filmen, vil det kræve en fælles aftale mellem jer alle om, hvordan filmen bedst får et (nyt) liv. Kun hvis du er helt alene på den kreative side (dvs. selv er både forfatter, instruktør og fotograf), kan du selv bestemme.

Hvis det er for tidligt i forløbet til en forfatter- eller instruktøraftale, så bør du ofte indgå en udviklingsaftale i stedet for. Den fastlægger bl.a. spillereglerne for, hvordan projektet kan skifte hænder, hvis der ikke kan rejses den fornødne investering til videre udvikling eller greenlight.

15 OVERDRAGELSE AF PROJEKTER

Det hænder, at projekter strander undervejs under udvikling eller optagelser. Dette kan både skyldes uoverensstemmelser på filmholdet, og at producenten ikke kan rejse eller fastholde den fornødne finansiering.

Hvis situationen er den, at din producer mener, at du bliver nødt til at forlade projektet, fordi du ifølge produceren er helt eller delvist skyld i, at projektet er stødt på problemer, så bør du straks få juridisk bistand. Danske Filminstruktører står klar til at hjælpe dig, hvis du er medlem. Uanset hvem der er skyld i hvad, er der mange rettighedsspørgsmål, der skal tages stilling til. Hvis det handler om et dokumentarprojekt, er der ligeledes et vigtigt hensyn at tage til de medvirkende, som ofte vil have skabt et fortrolighedsforhold til instruktøren.

Hvis situationen ikke har karakter af juridiske uenigheder, men skyldes f.eks. manglende finansiering eller kunstneriske uoverensstemmelser, er det nødvendigt at tage stilling til, hvad der skal ske med produktionen, og hvem der skal have muligheden for at gå videre med det i andet regi – enten straks eller på et senere tidspunkt. Hvis projektet er baseret på din originale idé, og du også har udviklet det – og måske endda været med til at skrive det – så vil udgangspunktet oftest være, at projektet følger dig og ikke producenten.

DOKUMENTARFILM ER LETTEST AT OVERDRAGE

For spillefilm og tv-serier, der er gået i produktion, vil der oftest være for mange rettighedshavere involveret til, at det er praktisk muligt at flytte projektet over i et andet regi. Men hvis en film eller serie er i et tidligt stadie, og du selv har udviklet projektet på baggrund af din egen originale idé, bør det være muligt at videreføre projektet hos en ny producent. Du skal dog være opmærksom på, at allerede opnået finansiering vil kunne falde bort, medmindre investorerne accepterer producentskiftet.

For dokumentarfilm er det fast branchekutyme, at projektet uden videre følger instruktøren. Det er således vanlig praksis, at DFI støtter op om, at et dokumentarprojekt kan skifte producent, hvis det er nødvendigt for projektets overlevelse. Et sådant skifte indebærer, at instruktøren får mulighed for enten selv at overtage alle rettigheder til projektet eller til at anvise en ny producent, som så ved direkte aftale med den hidtidige producent overtager alle rettigheder.

Instruktøren eller den nye producent overtager ikke bare alle rettigheder, men også alle forpligtelser i forhold til investorer, filminstitutter mv. Som led heri overtager man også den tilhørende investering, som den hidtidige producent eller co-producenter har haft. Dette laver man en opgørelse over, som alle involverede parter bør have mulighed for at efterse. Selve opgørelsen laves ofte af en revisor, og når revisoren har opgjort, hvor meget den tidligere producent har af investering i filmen, er det branchekutyme, at den tidligere producents investering tilbagebetales til denne på første optagedag i den nye producents regi.

EN FAIR OVERDRAGELSESAFTALE

Efter en overdragelse vil man være forpligtet til at kreditere den tidligere producent for vedkommendes arbejde. Danske Filminstruktører kan hjælpe dig med, at der bliver indgået en fair overdragelsesaftale, hvis det bliver nødvendigt. På samme måde, hvis situationen er den modsatte, dvs. at det er dig som instruktør, som bliver nødsaget til at forlade et igangværende projekt. Her er det også vigtigt med en fair aftale, som sikrer dig betaling og kreditering for hidtidigt arbejde, f.eks. som medudvikler eller "efter idé af". Hvis du stopper på et projekt, efter at optagelserne er igangsat, bør du i øvrigt oftest også få en andel af filmens samlede royalties.

Danske Filminstruktører blev stiftet i 1956 og er både en interesseorganisation og en fagforening. Foreningen arbejder for at forbedre instruktørers og manuskriptforfatteres vilkår og er medlem af flere internationale organisationer.

Hos Danske Filminstruktører kan vi ud over løbende juridisk rådgivning tilbyde en række medlemsfordele. Læs om dem på www.filmdir.dk/da/medlemsfordele.

DANSKE FILMINSTRUKTØRER
NØRRE VOLDCADE 12, 2. TH.
1358 KØBENHAVN K
+45 33 33 08 88
MAIL@FILMDIR.DK
WWW.FILMDIR.DK
TELEFONTIDER:
MAN-FRE KL. 9:00-16:00

DANSKE
DANISH FILM DIRECTORS
INSTRUKTØRER